

FUNDACJA GENERALIŃKI ZAWACKIEJ

Archiwum i Biblioteka Regionalna Pomorskiej

okręgu Pomorskiego w Toruniu

87-100 Toruń, ul. Admurna 23, tel. 0048 56 65 22 186

e-mail: frank@wp.pl www.zawackie.pl

NIP 506 25 127 22 50 KRS 0000 410

KRS 0000 410

Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

††

Dr. Bogdan Ziółkowski

87-800 Włocławek

WŁOCŁAWEK

POZ-AK

REJMER Maria

ps.

K-804/2009/Pom.

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Rejzner Maria
I- K- 804/2009 Pom.
Wrocławski 302-AR

I./1. Relacja k. 2 s. 1-4

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 2 s. 1-2

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora k. 2 s. 1-4

II. Materiały uzupełniające relację —

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 1

VI. Fotografie brak

1/1. Relacja - Rejmer Maria: z d. Mitkowska

1. Zyciorys własny M. Rejmer z
5.06.1975, rkp. kserokop. k. 1 s. 1-2

2. Odpis z zyciorysu z 5.06.1975,
mpis sporządzony przez Michała
Ojczyko, 25.08.2003 k. 1 s. 3-4

Rejmer Maria
zami. Ławierski
87.630 Skępe

Ławierski umow. 5. VI 1945r.

Rejmer Maria
PZ-AK

1441 1
⑨

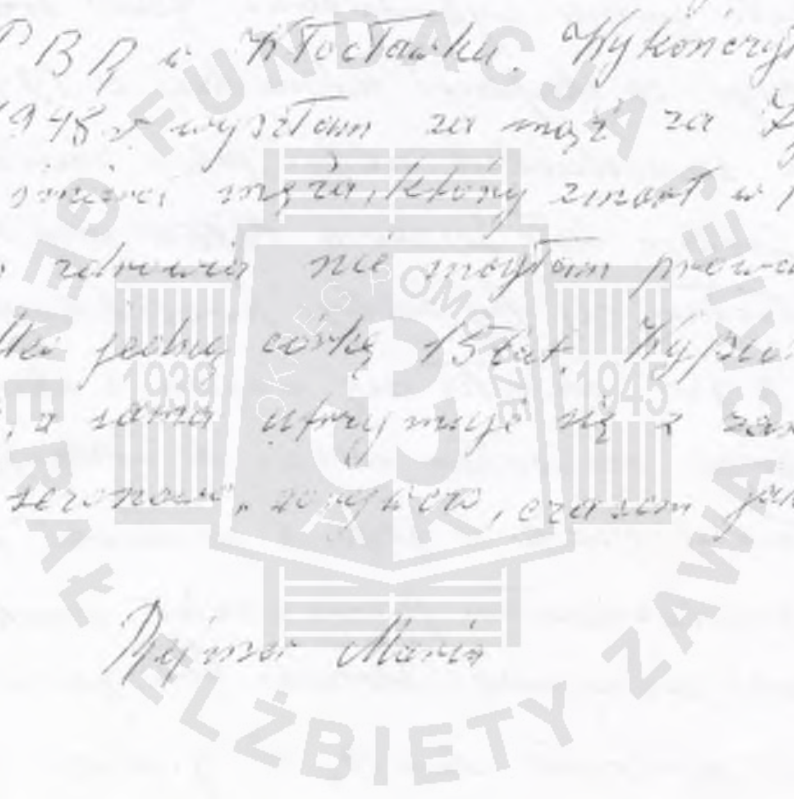
Życiorys

Urodziłam się 15.8.1908r. w wsi Ławierski. Zlikwidowanym
szkółką podstawową w Skępm w r. 1924. Z powodu trudnych warunków
materiałowych nie mogłam się dalej uczyć, gdyż matka była wdową
od roku 1912., a miała 3-cio dzieci. Z powodu potrzebności był
to dwóch zdobyto wyznanie wykształcenia. Jeden brat wyjechał na wojnę
w 1920r. a drugi za okupacji niemieckiej w 1945r. w obronie Stutt-
gartu. Ja chcąc samodzielnie zdobyć jakiś zawód, poszłam pracować
do ochrony do Grabowa koło Sosnowca 1936r. przy tym w wolnych
chwilach kształciłam się by zdobyć kwalifikację w tym kierunku.
Lecz w 1939r. zwróciłam się do wojewódzkiego urzędu niemieckiego
kierm. Wysiedlenia mieszkam wrócić do rodzinnego domu.

Tu pracowałam w zakładzie gosp. o podległości mieszkam w wójtostwie
tych barach, przechowywałam partyzantów uciekających z niemieckich
za działalność polityczną. Donosiłam partyzantom zyski z
ich pracy. Lecz niedługo później, że gestapo mię napotkało jako
niezłamaną żydówkę. Zlikwidowanym się że niema dla chorej bra-
nej, lecz musno to zwrócić się mi, wszystkie mieszkania
i zabudowania splądrowali, lecz na szczyście naszego mi
zmatuli, lecz mi i brata mego, który wówczas był w domu
a który należał do partyzantów aresztowali, było to 12 września
1944r. Trzymaliśmy nas z innymi których było około 1000
zestawiano po więzieniach, przewieziono z jedyną do drugiego
więzienia - Lipsko, Toruń, a następnie Marienburg z kated

wyjazdem nas 1 grudnia 1944; do oboru Szklitrot.
 Główni przebywaliśmy w do wyzwolenia. Anna Radwicka
 wraz z Polką sędzią nas w czasie ewakuacji z oboru
 do Niemiec. Do powroci nastąpił nam się zajęć gospodarskich,
 prawnie same, gdyż brat zginął z oboru, siostra była chora
 na reumatyzm, a matka staranka 78 lat. Wkrótce w r. 1946
 budynki się spaliły. Było podobnie z Niemiec którego
 słano nam do pomocy (w gośp.) ^{w gośp.} alez nie było jasnego czasu.
 Sama prawnie nastąpił odbudować budynki zaciągając
 pożyczkę w PBR w Kłodzku. Wykonano już do reszty
 mają, gdyż w 1948 nastąpił zaciąg za Tymonem Hęgi-
 ra. Leż po śmierci męża, który zmarł w 1964 r. z względu
 na rzyż stan zdrowia nie mógł pracować gośp. a
 mnóstwem byłła jedna córka 13 lat. Wyślano tam gośp.
 w obierawę, a sama utrzymywała się z zarobków w
 sprzedawaniu seronów, serów, czasem jako pomoc
 domowa.

Wojciech Maria

REJMER Maria
zamieszkała
Ławiczek -
87-630 Skępe

Ławiczek dnia 5 VI 1975

Życiorys

Urodziłam się 15 .8. 1908 r. we wsi Ławiczek . Ukończyłam szkołę podstawową w Skępem w r . 1924 . Z powodu trudnych warunków materialnych nie mogłam się dalej uczyć ,gdyż matka była wdową od roku 1912 , a miała 9-cioro dzieci. Z pośród rodzeństwa tylko dwóch zdobyło wyższe wykształcenie . Jeden brat zginął na wojnie w 1920 r. a drugi za okupacji niemieckiej w 1945 r w obozie Stutthof. Ja chcąc samodzielnie zdobyć jakiś zawód poszłam pracować do ochrony do Grodzca koło Sosnowca 1936 r. przy tym w wolnych chwilach kształciłam się by zdobyć kwalifikacje w tym kierunku . Lecz w 1939 r. zaczęła się wojna z okupantem niemieckim . Wysiedlona musiałam wrócić do rodzinnego domu. Tu pracowałam u matki w gospodarstwie , a ponieważ mieszkaliśmy w rozległych lasach przechowywałam partyzantów, uciekinierów z niewoli za działalność polityczną. Donosiłam partyzantom żywność do lasu . Lecz nadeszła chwila , że gestapo mię napotkało jak niosłam żywność. Tłumaczyłam się że niosę dla chorej krewnej , lecz mimo to zawrócili mnie , wszystkie mieszkania i zabudowania splądrowali , lecz na szczęście nikogo nie znaleźli , lecz mnie i brata mojego , który wówczas był w doku a który należał do partyzantów aresztowali , było to 12 września 1944 r. Trzymano nas z innymi , których tego dnia dużo aresztowano po więzieniach przewożono z jednego do drugiego. Najpierw - Lipno, Toruń a na koniec Marienburg / Malbork / z kąd wywieziono nas 1 grudnia 1944 r do obozu Stutthof . Gdzie przebywałam aż do wyzwolenia. Armia Radziecka wraz z Polską odbiła nas w czasie ewakuacji z obozu do Niemiec. Po powrocie musiałam się zająć gospodarstwem /i/ pracować sama , gdyż brat zginął w obozie , siostra była chora na reumatyzm , a matka starsza 78 lat . W krótkce w r. 1946 budynki się spaliły , Było podejrzenie że Niemiec , którego dano nam do pomocy w gospodarstwie spalił /je/ , lecz nie było jasnego dowodu. Sama prawie musiałam odbudować budynki zaciągając pożyczkę w P B R we Włocławku. Wykończył już do reszty mąż , gdyż w 1948 r wyszłam za mąż za Zygmunta Rejmera. Lecz po śmierci męża , który zmarł w 1964 r ze względu na zły stan zdrowia nie mogłam prowadzić gospodarstwa a miałam tylko jedną córkę 15 lat , wypuściłam gosp. w dzierżawę

4 I/1/4

a sama utrzymuję się z zarobków u ogrodników sezonowo, dorywczo, czasem jako pomoc domowa .

podpis Rejmer Maria

podpis M. Ujczyk

25 VIII 2003

[Handwritten signature]

1/2. Dokumenty - Rejmer Maria z d.
Mitkowska:

1. List do Międzynarodowej Stowby
Poszukiwani, nr D-3548, oryg. ksero k. 1 s. 1
z 2. 08. 1973.
2. jak wyżej, tłumaczenie na
j. polski k. 1 s. 2

SERVICE INTERNATIONAL DE RECHERCHES
INTERNATIONAL TRACING SERVICE
INTERNATIONALER SUCHDIENST

D - 3548 AROLSEN

Tel. (05691) 637 - Telegr.-Adr. ITS Arolsen

5
7109 1

EXTRAIT DE DOCUMENTS

EXCERPT FROM DOCUMENTS

DOKUMENTEN-AUSZUG

Votre Réf.
Your Ref.
Ihr Az.

Notre Réf.
Our Ref.
Unser Az.

T/D 117 843

Nom **MILKOWSKA** Prénoms **Maria** Nationalité **polnisch**
Name Name Nationality
Name Staatsangehörigkeit

Date de naissance **15.8.1908** Lieu de naissance **Igelsheim Kr.** Profession **nicht angeführt**
Date of birth Geburtsdatum Place of birth Geburtsort Profession Beruf
Geburtsort Leipe

Noms des parents **nicht angeführt** Religion **nicht angeführt**
Parents' names Namen der Eltern

Dernière adresse connue **Igelsheim Kr. Leipe**
Last permanent residence Zuletzt bekannter ständiger Wohnsitz

Arrêté le **nicht angeführt** à **nicht angeführt** par **nicht angeführt**
Arrested on Verhaftet am in in durch

Est entré au camp de concentration **Stutthof** No. de détenu **103469**
Entered concentration camp Würde eingeliefert in das Konz.-Lager Prisoner's No. Häftlingsnummer

le **1. Dezember 1944** venant de **nicht angeführt** par **Sicherheitspolizei Brom-**
on am coming from von berg Rippin

Catégorie, ou raison donnée pour l'incarcération **"Polizeihaftling"**
Category, or reason given for incarceration Kategorie, oder Grund für die Inhaftierung

Transféré **nicht angeführt**
Transferred Überstellt

Dernière mention dans la documentation des CC **keine weiteren Informationen**
Last entry in CC-records Letzte Eintragung in KL-Unterlagen

Remarques **keine**
Remarks Bemerkungen

Documents consultés **Einlieferungsbuch des Konzentrationslagers Stutthof.**
Records consulted Geprüfte Unterlagen

Expédié à **Frau**
Dispatched to **Maria Rejmer**
Abgesandt an **TUPADLACH**

Arolsen, den 2. August 1973

A. de COCATRIX
Directeur

A. OPITZ
Chef des Archives

Bie. CK

* A titre explicatif; ce complément ne figure pas sur les documents originaux
* Added by the I T S as explanation, does not appear on the original documents.
* Erklärung des I T S, erscheint nicht in den Originalunterlagen.

7109
2

Międzynarodowy Komitet w Genewie. Międzynarodowa Służba
 poszukiwań. D - 3548 Aroisen. Wyciąg z dokumentów. Nasz
 Znak: T/D 117843. Nazwisko: M I Ł K O W S K A. Imię: Ma-
 ria. Narodowość: polska. Data urodzenia: 15. 8. 1908. Miejs-
 ce urodzenia: Igelsneim /Ławiczek/, pow. Lipno. Zawód: nie
 podano. Nazwiska rodziców: nie podano. Religia: nie podano.
 Ostatnie znane miejsce stałego zamieszkania: Igelsneim /Ła-
 wiczek/, pow. Lipno. Aresztowana dnia: nie podano. W; nie
 podano. Przez kogo: Nie podano. Została dostarczona do obo-
 zu koncentrac.: STUTTHOF. Numer więźnia: 103469. Kiedy: 1 grud-
 nia 1944. Skąd: nie podano. Przez kogo: Policję Bezpieczeń-
 stwa z Bydgoszczy - Kypina. Kategoria albo podstawa areszto-
 wania: więzień policji. Przeniesienia: nie podano. Ost. tui
 zapis w dokumentach obozowych: brak wiarygodnych informacji.
 Uwagi: brak uwag. Zbadane dokumenty: Księga Transportów
 do Obozu Koncentracyjnego w Stutthofie. Wysłano do: Pani
 Marii Rejmer w Lipadkach Aroisen, dnia 2 sierpnia 1973.
 Podpisy: A. de Cocatrix Dyrektor. A. Opitz, szef archiwum.
 Wzrostowa pieczęć okrągła z napisem: I T S Międzynarodowy
 Komitet Czerwonego Krzyża. -

Pracownik z ogólniaku niemieckiego Najwyższy Drzewiecki -
 Prezes Zarządu Gminnego Koła ZBoWiD w Skępcach

Skępe, dnia 25 stycznia 1976 r.

ZWIĄZEK BOJOWNIKÓW
 o WOLNOŚĆ I DEMOKRACJĘ
 Koło Gminne
 87-630 Skępe

WICEPREZES
 Zarządu Gminnego
 ZKRP w Skępcach
 plk Edward Nadara

1/3. Inne materiały dokumentacyjne -
- Rejmer Maria z d. Miłkowska:

1. 'Deklaracja stonkowska' z BoWiD,

18.02.1976, ksero oryg.

nr. 2 s. 1-4

obry
I/2/3
①

ZWIĄZEK BOJOWNIKÓW
O WOLNOŚĆ I DEMOKRACJĘ
Stowarzyszenie Wyższej Użyteczności

Deklaracja członkowska

Proszę o przyjęcie mnie w poczet członków zwyczajnych Związku.
Zobowiązuję się być aktywnym członkiem organizacji, przestrzegając
w praktyce zasad ideowych, Statutu Związku oraz uchwał i postanowień
Władz ZBoWiD

1. Nazwisko Rejner imię Maria
Nazwisko panięskie (dla mężatek) Miłkowska
2. Imiona rodziców i nazwisko rodowe matki Jan i Weronika z domu Filipowska
3. Data urodzenia 15.08.1908 r. miejsce urodzenia Lawiczek, pow. Lipno
4. Stan cywilny wdowa 5. Zawód robotnica
6. Wykształcenie (ogólne i specjalne) 7 klas szk. podst.
7. Adres zamieszkania wieś Lawiczek, p-ta 87-630 Skępe, woj. włockzawskie
Telefon domowy nie ma
8. Miejsce pracy i zajmowane stanowisko praca dorywcza i sezonowa po rolnictwach
Telefon w miejscu pracy -
9. Przynależność partyjna bezpartyjna
10. Stopień wojskowy (nadany przez MON) nie posiadam
11. Posiadane odznaczenia (rodzaj, klasa, stopień, kto nadał, rok nadania):
nie posiadam żadnych
„Krzyż Oświęcimski” 22.04.1987 r

UWAGA: Zgodnie ze Statutem oraz regulaminem weryfikacyjnym ZBoWiD uprawnienia do zweryfikowania i przyjęcia do Związku w charakterze członków zwyczajnych posiadają:

1. Bojownicy walk o wolność i demokrację, którzy brali udział:
 - a) w walkach narodowo-wyzwoleńczych i rewolucyjnych w latach 1906—1918 oraz w Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej,
 - b) w walkach o polskość i wolność narodową Śląska, Wielkopolski, Mazur, Warmii, Pomorza, Gdańska i Ziemi Lubuskiej,
 - c) w walce przeciwko siłom reakcji i faszystom w Polsce w latach 1918—1939,
 - d) w walkach w okresie międzywojennym o wolność narodową i społeczną poza granicami kraju a w szczególności weteranów walk w obronie republikańskiej Hiszpanii,
 - e) w walce czynnej przeciwko hitlerowskiemu najeźdźcy i okupantowi w kraju i na wszystkich frontach walk z hitleryzmem i faszyzmem w okresie II wojny światowej,
 - f) w walkach zbrojnych z reakcyjnym podziemiem po wyzwoleniu Polski,
2. Prześladowani i więzieni w hitlerowskich więzieniach i obozach koncentracyjnych ze względów politycznych, narodowościowych i światopoglądowych.

12. Działalność przedwojenna, okupacyjna i powojenna, na podstawie której ubiega się o członkostwo Związku — wymienić dokładnie partię polityczną, formację wojskową lub Ruchu Oporu przebieg służby i działalność w okresie bezpośredniego udziału w walkach wolnościowych, pełnione funkcje, pod czym dowództwem, kierownictwem, w jakich jednostkach, oddziałach, w jakich miejscowościach, wszelkie zmiany i czasokres od — do): w dniu 12.09.1944 r. zostałam aresztowana przez Gestapo i osadzona w więzieniu w Lipnie, następnie Toruniu i Marienburgu, skąd w dniu 1.12.1944 r. wywieziono mnie do obozu koncentracyjnego w Stutthofie, gdzie przebywałam jako więzień polityczny do dnia wyzwolenia w dniu 15.04.1945 r. Powodem mego aresztowania przez Gestapo, była pomoc w zopatrzywaniu partyzantów w żywność, przechowywanie ich w moich budynkach, jak że mieszkalam w lasach pod Ławickiem. Aresztowanie moje nastąpiło w momencie w chwili gdy niosłam żywność dla partyzantów, ukrywających się w lasach. Jak to był oddział partyzancki i kto nim dowodził tego nie wiem, gdyż mi o tym oni nie mówili. Nie mam na dowód mej działalności żadnych świadków.

13. Data i miejsce wstąpienia: od wiosny 1942 roku

14. Używane pseudonimy: nie miałam żadnego

15. Pobyt w więzieniach, na zesłaniu, w katordze, w obozach karnych, koncentracyjnych i jenieckich — wymienić daty, okres i powód pozbawienia wolności, nazwy więzień lub obozów, numery więziarskie: od 12.09.1944 r. - 30.11.1944 r. więzienia w Lipnie, Toruniu i Marienburgu. Od 1.12.1944 - 15.04.1945 r. w obozie koncentracyjnym w Stutthofie, oznaczona numerem 103469, jako więzień polityczny.

16. Data i okoliczności odzyskania wolności: dnia 15.04.1945 r. w okolicach Gdańska, podczas ewakuacji obozu do Niemiec, przez oddziały Armii Radzieckiej.

12/6
3

17. Przebieg działalności zawodowej, społeczno-politycznej, wojskowej, itp. w okresie od dnia 22 Lipca 1944 r. do chwili obecnej — wymienić zajmowane ważniejsze stanowiska, pełnione funkcje, daty, miejscowości. Jeśli kandydat(ka) był(a) karany(a) przez sądy PRL, powinien(na) podać za jaki rodzaj przestępstwa, czy korzystał(a) z ustawy amnestyjnej, rehabilitacji sądowej, zatarcia skazań, kiedy i gdzie: w dniu 22.07.1944 r. przebywałam w okolicach wsi Ławiczek, gdzie wśród lasów matka moja posiadała gospodarstwo rolne i razem z nią i zamordowanym w obozie w Stutthofie Dominikiem Piłkowskim prowadziliśmy gospodarstwo. Po powrocie z obozu w Stutthofie, pracowałam w gospodarstwie matki aż do chwili wyjścia za mąż za Tyganta Rejnera, który następnie zmarł. Po śmierci matki objęłam to gospodarstwo, lecz ze względu na zły stan zdrowia nie miałam siły w nim pracować więc oddałam go w dzierżawę wiekszyemu. Obmiar tego gospodarstwa wynosi 10,00 ha łąk wliczonych do najniższej klasy ziemi bo VI. Od 1966 roku, utrzymuję się z zarobków jakie osiągam z prac dorywczych i sezonowych po rolnikach. Do żadnej organizacji politycznej, czy społecznej nie należałam i nie należę. Przez sądy PRL nie karana.

18. Czy w okresie II wojny światowej odstępował(a) od obywatelstwa polskiego, przyjmując obywatelstwo niemieckie lub inne uprzywilejowane przez rząd hitlerowski, kiedy i gdzie:

nie podlegałam

Prawdziwość powyższych danych
stwierdzam własnoręcznym podpisem

Rejner Maria
(podpis)

Ławiczek, dnia 3.06. 1975 r.
(miejscowość)

Spis załączników:

1. własna fotografia wym. 3 x 4 (podpisana na odwrocie)
2. Świadectwo Międzynarodowej Służby Poszukiwań w Arolsen
3. życiorys.
- 4.

Członkowie wprowadzający

Wprowadzający w poczet członków zwyczajnych Ob. *Rejner Maria* oświadczamy, że wymieniony(a) jest nam osobiście znany(a) i bierzemy na siebie odpowiedzialność za jego (jej) obywatelską postawę i poziom moralny, co niniejszym stwierdzamy własnoręcznymi podpisami:

1. Nazwisko i imię *Leciński Stefan*
Adres zamieszkania *Lipno ul. R. Traugotta 7*
Członek zwyczajny ZBoWiD leg. czł. Nr *187447*

Leciński Stefan
(podpis)

2. Nazwisko i imię *Leciński Tadeusz*
Adres zamieszkania *Łuta przy ul. 81, 630 przy Lipno*
Członek zwyczajny ZBoWiD leg. czł. Nr *14636*

Leciński Tadeusz
(podpis)

I/2/5
4

Do Zarządu Oddziału ZBoWiD w Lipnie

Zarząd Koła ZBoWiD w Skepsie przesyła niniejszą deklarację członkowską wraz z załącznikami w celu wydania wyłączenia przez Okręgową Komisję Weryfikacyjną Zarządu Okręgu ZBoWiD.

Jednocześnie stwierdzamy własnoręczność podpisów członków wprowadzających.

SEKRETARZ Związek Bojowników o Wolność i Demokrację
Stowarzyszenie Wyższej Użyteczności
Zarząd Koła
w Skepsie, powiat lipnowski

PREZES ZARZĄDU KOŁA

[Handwritten signature]
(podpis)

[Handwritten signature]
(podpis)

Opinia Zespołu Weryfikacyjnego Zarządu Oddziału ZBoWiD

Na podstawie przedłożonych dokumentów zaopiniowano w dniu 197... r.

*) przyznać — odmówić kandydatowi(ce) prawa przynależności do ZBoWiD w charakterze członka zwyczajnego.

Uzasadnienie:

Podpisy członków Z. W.

PRZEWODNICZĄCY Z. W.

(podpis)

Do Zarządu Okręgu ZBoWiD w

Zarząd Oddziału ZBoWiD w przesyła niniejszą deklarację członkowską wraz z załącznikami w celu zaopiniowania kandydata(ki) przez Zespół Weryfikacyjny Zarządu Oddziału ZBoWiD.

Zarząd Oddziału proponuje*) przyznać — odmówić kandydatowi(ce) prawa przynależności do ZBoWiD w charakterze członka zwyczajnego

Uzasadnienie:

Jednocześnie stwierdzamy własnoręczność podpisów członków wprowadzających.

SEKRETARZ

PREZES ZARZĄDU ODDZIAŁU

(podpis)

(podpis)

Orzeczenie Okręgowej Komisji Weryfikacyjnej Zarządu Okręgu ZBoWiD

Na podstawie przedłożonych dokumentów wydano w dniu 18 lutego 1976 r. następujące orzeczenie:

*) przyznać — odmówić kandydatowi(ce) prawa przynależności do ZBoWiD w charakterze członka zwyczajnego.

Uzasadnienie:

Podpisy członków O.K.W.

PRZEWODNICZĄCY O.K.W.

[Handwritten signatures]

[Handwritten signature]
Wojewódzka Komisja Weryfikacyjna
(podpis)
[Handwritten signature]
(podpis)
[Handwritten signature]
(podpis)

Wydano legitymację członkowską ZBoWiD nr 286/46 z dnia 18.02. 1976 r.

Nr ewid. Zarządu Okręgu 298

Legitymację przekazano do Zarządu Koła Oddziału w SKEPEM. dnia 16.04. 1976 r.

T- W-804/2003 Pom.

Włocławek

Rejmer Maria

v. Marty informacyjne

ks. 1

Rejmer Maria
z d. Miłkowska

Włocławek
902-RK 1

zob. Ziobkowski B., Polska
Podziemia na Kujawach...,
Toruń 2008, s. 305, 540

ML.X'14

REJMER Maria

